

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
Teologická fakulta
Kněžská 8, 370 01 České Budějovice

HODNOTENIE DIPLOMOVEJ PRÁCE

Oponentský posudok

Meno a priezvisko autora: Eva Kratěnová

Vedúci práce: Mgr. Jindřich Šrajfer, Dr. theol.

Titul práce: *Cesta ze Sinaje k blahoslavenství jako cesta zkušenosti*

Zhoda obsahu práce s témou

Diplomová práce s názvom *Cesta ze Sinaje k blahoslavenství jako cesta zkušenosti* sa v skutočnosti nezaobrá vo všetkých svojich častiach touto tematikou. Už v samotnom názve môžeme pozorovať istú formálnu nedôslednosť. *Sinaj* je totiž *hora*, kde Boh uzavrel zmluvu s vyvoleným národom prostredníctvom Mojžiša, zatiaľ čo *blahoslavenstvo* predstavuje istý *biblický termín*, resp. *literárny druh*. Pre lepšie vystihnutie, popisovanie prípadnej vnútornej i vonkajšej súvislosti by snáď bolo vhodnejšie uviesť napr. „*hora blahoslavenstiev*“ alebo naopak „*cesta od zákona k blahoslavenstvu*“ a podobne. Ďalšia otázka vyvstáva pri pojme *skúsenosť*, ktorý je sám o sebe príliš široký na to, aby mal (v názve práce) pre čitateľa nejakú vypovedaciu hodnotu. O akú *skúsenosť* sa *konkrétne* jedná, sa prvýkrát dozvedáme až v 2. kapitole na s. 17 (túžba veriaceho človeka po živom Bohu, vyslovená v modlitbe, ako „*metafora ľudskej zkušenosti*“) a potom až v podkapitole 3.1. na strane 33nn. Sympaticky v tejto súvislosti znie spojenie „*biblická duchovní zkušenosť*“ (s. 34), ktorého bližšia charakteristika by si zaslúžila viac priestoru, než je mu venovaný v príslušnej kapitole; podobne i na s. 57 jednou vetou definovaná „*kresťanská zkušenosť*“. S názvom diplomovej práce sa do istej (podľa názoru oponenta dosť značnej) miery rozchádza i v úvode avizovaný cieľ práce (s. 10, 2.odst., 1. veta; s. 11, 3.odst. zhora, 1.veta), kde sa kladie veľký dôraz na dary Ducha Svätého a ich úlohu v usporiadaní života kresťana, pričom autorka ani náznakom nepoukazuje na vzťah („nelegitimuje“ ho, nezdôvodňuje ho) medzi nimi, sinajskou udalosťou a Ježišovými blahoslavenstvami. Až na jednu výnimku (1. odst. podkapitoly 9.1.1. na s. 80) ani jedna časť v celej práci nie je venovaná udalosti na Sinaji a jej významu pre (duchovný i spoločenský) život izraelského národa a každého Izraelitu zvlášť. Potom, a preto, samozrejme nezostáva (a ani nie je možný) priestor pre porovnanie „udalosti na hore“, ktorej

st'ou sú i Ježišove blahoslavenstvá, s „udalosťou na Sinaji“, ich dôsledkov pre (hovnú) formáciu života veriaceho človeka, a následne preto ani nie je možné sformulovať význam a dôležitosť pre formovanie života kresťana, pre jeho „cestu s Bohom“ (s. 11), d' cestu „zo Sinaja k blahoslavenstvu“. Istý náznak súvislosti práce s avizovanou témou môžeme nájsť na s. 48 a 49, kde sa hovorí o kresťanskej slobode voči Zákonu a zákonom, ktorá má svoj základ v Ježišovi Kristovi, Božom Synovi.

Štruktúra práce

Práca je rozčlenená na *Úvod*, pätnásť kapitol a záver, po ktorom je uvedené *Resumé* (tak v obsahu; nadpis na s. 131 však znie *Shrnutí: Cesta ze Sinaje k blahoslavenství jako cesta zkušenosti* a na s. 132 sa nachádza anglické *Summary*, ktoré však nie je uvedené v *Obsahu*; podobne tu nie je uvedený ani *Seznam užití literatury*, s. 125). Číslovanie strán v *Obsahu* sa v niekoľkých prípadoch nezhoduje so skutočnými číslami strán príslušných podkapitol (napr. podkapitola 2.3.: v obsahu uvedená s. 27, ale nachádza sa fakticky na s. 26; 2.4.: s. 30/28; 3.1.: s. 35/33; 3.2.: s. 38/35; 3.3.: s. 42/39; 3.4.: s. 44/40; 4.1.: s. 46/43; 4.2.: s. 49/45; 4.4.: s. 52/47). Podkapitola 4.3. *Zákon a svoboda* sa v práci nenachádza(!) Podkapitoly 1.1. a 1.2. majú v *Obsahu* prehodené poradie a u kapitoly *Pramen života* má byť správne uvedené s. 15 a nie s. 16. Deväť kapitol (7. – 15.) je venovaných horskému kázaniu a blahoslavenstvám. V nich môžeme dosť zreteľne vidieť schopnosť autorky dať do spojitosti veci, ktoré evidentne majú svoje legitímne miesto niekde inde. Tak napr. v kap. 10, ktorá má pojednávať o treťom blahoslavenstve („*tichí*“), sa nachádzajú tri podkapitoly (10.1. – 10.3.), ktoré by svojím obsahom mali byť skôr prítomné v 14. kap., kde naopak z neuvedených, a preto nepochopiteľných, dôvodov sa nachádzajú tri podkapitoly (14.1. – 14.3.) venované tematike chrámu. Podobne pôsobí zarážajúco i umiestnenie podkapitoly 15.2. (*Blahoslavení tvůrci pokoje*) v kapitole o poslednom blahoslavenstve („*prenasledování pro spravedlivost*“). V niektorých prípadoch sa názov (pod)kapitoly uvedený v *Obsahu* odlišuje od skutočného názvu (napr. kap. 3: *Osobnost člověka a svoboda v Bohu – Tvá osobnost a svoboda v Bohu*; podkap. 14.4.: *Duši uděluj Boží pokoj – Duši pokoj uděluj – pokoj* (samotný názov už pôsobí rozpaky...); podkap. 9.1.1.: *Všeobecné vylití Ducha svatého ve SZ – Všeobecné vylití Ducha ve SZ* atď.).

Obsahové hodnotenie

Autorka preberá informácie len z použitej literatúry. Chýba jej však systematičnosť spracovania údajov, čo sa prejavuje nielen vo voľbe názvov kapitol, ktorým chýba nejaká

jednotiacia línia, príp. (istá logická) postupnosť, ale obzvlášť v tom, že obsahy jednotlivých (pod)kapitol sa rozchádzajú s ich názvami, ktoré by mali stručnosti (prinajmenšom) naznačovať, o čo v (pod)kapitole ide. Príkladom môže byť podkapitola 2.2. s názvom *Živý Bůh se prochází Písmem*. Už názov sám o sebe vyvoláva pochybnosť, jeho ne-zmyselnosť, neopodstatnenosť sa však ešte viac ukazuje v súvislosti s tým, čo nasleduje. Jednotlivé odstavce totiž pojednávajú o rôznych témach (šťastie – utrpenie – radosť; láska k Bohu – k človeku; kresťanská sloboda; informácie o Bohu; Božie súdy; čistota srdca – metanoia; kresťanská dokonalosť; askéza; Ježišova láska), avšak súvislosť, spojitosť medzi nimi nie je ani naznačená. Podobne, a možno ešte viac, je to vidieť napr. v podkapitolách 3.2., 5.2., 5.4., kde môžeme vidieť x rôznych tém, naznačených na jednu kopu, ktoré navzájom nesúvisia a (už vôbec) nemajú nič spoločné s názvom príslušnej podkapitoly (tak napr. v 5.2. v súvislosti s „*Kristovým tajomstvom ako základom slobody*“ sa hovorí bez výstrahy o dôkazoch Božej existencie). Uvedené podkapitoly môžu tiež slúžiť ako príklad chaotického, bezmyslienkovitého nakopania rôznych a rôznorodých citátov z rôznorodej literatúry. Práci chýba kritický prístup a hodnotenie informácií, ktoré sú využívané z príslušnej literatúry. Celá je poskladaná z citátov z použitej literatúry, bez vlastných myšlienok, postrehov. V kapitolách venovaných jednotlivým blahoslavenstvám nie je jasné, či sa jedná o exegézu príslušných textov, o ich využitie, inšpiráciu z nich pre duchovný život alebo o zbožnú úvahu, príp. o niečo iné. Jednotlivé blahoslavenstvá nie sú jednotne spracované. K obsahu posledného blahoslavenstva (kap. 15) nie je *vecne* uvedené vôbec nič; k tretiemu blahoslavenstvu (kap. 10) celkom len jedna strana. Na druhej strane sa pri pojednávaní niektorých blahoslavenstiev objavujú témy, ktoré s nimi vôbec nesúvisia. Aká je napr. bezprostredná súvislosť „*všeobecného vyliatia Ducha v SZ*“ a „*posväcujúceho (v Obsahu nepochopiteľne uvedené „posväcené pôsobení“) pôsobenia Ducha*“ s druhým blahoslavenstvom? Aká je súvislosť *chrámu s tvorcami pokoja*? Menej niekedy skutočne znamená viac...

Formálna a štylistická stránka práce

Štýl a jazyk autorky nie je možné hodnotiť, pretože by musel byť hodnotený štýl všetkých autorov tých monografií, ktoré sú v práci viac či menej citované. Práca obsahuje množstvo chýb. Najväčším, do očí bijúcim problémom autorky na každej strane práce, dokonca i v prevzatých citáciách, sú *čiarky*, a to predovšetkým ich (ne)umiestnenie v podradovacích súvetiach. Neprehliadnuteľný je pravopis slov *součástne* (s. 92, 97, 114 et passim; *teř* (s. 94, 96 et passim); sv. *Irnej* (napr. s. 93, 99 et passim). Nie je zjednotený spôsob kladenia úvodzoviek v citátoch. Často sa nedá rozlíšiť, kde začína, resp. končí citát.

K väčšej prehľadnosti práce by možno prispelo, keby každá kapitola začínala na novej strane (napr. kap. 5, 6, 7 atď.) a text bol zarovnaný do bloku. Takisto by bolo vhodné odlišiť prevzaté citácie v texte od vlastných formulácií, napr. kurzívou. Kto je onen tajomný filozof uvedený vždy pod iným menom (napr. s. 38: *Kirkegart*; s. 89: *Kienkengard*; s. 93: *Kiekengard*)?

Správnosť bibliografických záznamov

Spôsob citovania bibliografie je zrejme výsledkom dohody medzi autorkou a vedúcim diplomovej práce, príp. konzultantom. Podľa názoru oponenta je však celkom nevyhovujúci a neprehľadný. *Seznam užitých literatury* by mal napr. byť usporiadaný abecedne podľa priezviska autorov. U autorov sa tituly neuvádzajú (BROŽ JAROSLAV, a nie Th. Lic. bibl. JAROSLAV BROŽ); názov diela sa nedáva do úvodzoviek. V samotných poznámkach pod čiarou sa nachádzajú zbytočné chyby v bibliografických citáciách (napr. WOLFGANG BEIRNET, s. 45, pozn. 139; Česká dominikánska provincie, s. 40, pozn. 122; KCC, s. 33, pozn. 97; J. E. CUCKELLY, s. 31, pozn. 92; *Dvines in Misecordia*, s. 101, pozn. 286 atď.) a isté nedôslednosti (napr. pravopis *Ducha svatého/Ducha Svatého* v pozn. 284 a 285 na s. 101).

Voľba a využitie literatúry

K práci sú použité tituly rôzneho charakteru z rôznych teologických disciplín: dogmatika, morálka, biblistika, spiritualita, cirkevné dokumenty, fundamentálna teológia. Už samotný výber literatúry predstavuje akúsi „všehochut“, a to sa prirodzene podpisuje i na celkovom charaktere práce. Snáď je to i dôsledkom „kľúča“ pre výber literatúry, ktorý je sformulovaný na s. 11: „*Čím by byla Láska bez darů a čím je láska s dary, bylo impulsem pro výběr veškeré literatury.*“

Vecné pripomienky

Po skratkách biblických kníh sa nepíše bodka.

Celkové hodnotenie

Predložená diplomová práca, ktorej názov vzbudzuje v čitateľovi isté nádeje a očakávanie, mu pri čítaní prináša isté (oponentovi dosť veľké) sklamanie. Chýba jej *systematické* spracovanie avizovanej témy. Chýba jej akási jednotliaca, hlavná línia, ktorá by jej mohla dať ucelenosť, zrozumiteľnosť a prispieť k jej použiteľnosti a využiteľnosti. Inak

totiž by sme mohli hovoriť skôr o akejsi zmesi (prevažne zbožných) úvah, meditácií bez hlavnej vedúcej myšlienky, témy. Práca je ladená silno pneumatologicky. Autorka sa zrejme v celej práci usiluje hovoriť o, poukázať na „*nový život v Duchu*“ (s. 62). Bolo by preto vhodné zmeniť buď názov práce, prispôbiť ho obsahu, alebo prepracovať prácu vzhľadom k jej titulu. Hodnotiť prácu znamená hodnotiť práce rôznych autorov z rôznych teologických disciplín, čo a ako píše, a nie prácu, slová autorky, ktorá vlastne len „lepí, zlepuje“. Je vcelku na mieste otázka, nakoľko môže práca pomôcť veriacemu čitateľovi pri „*putovaní ku šťastiu*“ (s. 10), či skutočne môže byť „*rámcovým sprievodcom pre cestu s Bohom*“ (s. 11). Predloženú diplomovú prácu charakterizuje nevecnosť, netematicnosť, neucelenosť, nekritičnosť.

Oponent však kladie do diskusie i nasledujúce otázky: Nakoľko výslednú podobu práce ovplyvnili vedúci diplomovej práce alebo konzultant? Do akej miery mohli zabrániť vyššie (zďaleka nie všetkým) uvedeným nedostatkom diplomovej práce? Aká bola spolupráca autorky s nimi, ich vzájomná komunikácia? O čom svedčí neprítomnosť vlastnými slovami sformulovaných myšlienok? V širšej súvislosti sa vnucuje otázka: nakoľko sú študenti počas svojho štúdia na TF *systematicky* vedení k tomu, aby boli schopní písomne, na istej slušnej úrovni, samostatne spracovať zadanú, prípadne zvolenú tému? Zodpovedanie týchto otázok by možno pomohlo objasniť i pozadie napísania predloženej diplomovej práce, a tým i jej celkové hodnotenie, ktorého výsledná podoba bude objektívna až po samotnej obhajobe.

Predloženú prácu, i po uvedení všetkých výhrad, *doporučujem k prijatiu*, pretože ju považujem za výsledok úprimnej snahy autorky „popasovať“ sa s témou, s dostupnou literatúrou; tiež oceňujem úsilie a čas, ktoré autorka pravdepodobne práci venovala.

Dátum: 23.8.2005

Július Pavelčík